

LBRIS

We know
books

Otilia Țigănaș

FEMEIA CU
ȘAPTE PĂLĂRII

și alte povestiri

EDITURA PENTRU ARTĂ ȘI LITERATURĂ
București, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ȚIGĂNAȘ, OTILIA

Femeia cu șapte pălării și alte povestiri /
Otilia Țigănaș. - București : Editura pentru Artă
și Literatură, 2025
ISBN 978-630-6635-35-1

821.135.1

© Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate.
Această carte nu poate fi reprodușă parțial sau total,
prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice alt mijloc,
fără permisiunea în scris a Editurii pentru Artă și Literatură.

Copyright © Otilia Țigănaș, 2025
Toate drepturile rezervate

Editor: Violeta Borzea
Redactor: Odilia Roșianu
Copertă: Loredana Dumitru

Ilustrația copertei: *Head in the Clouds*, Alexandra Hochreiter
www.atelieralexandrahochreiter.com

ISBN 978-630-6635-35-1

CUPRINS

Cine sunt eu... fără pic de ruj... 7

CICLUL ÎNTÂI

DIN CULISELE MICILOR CONVULSII

Autostopista	11
Nu mai plânge, toate trec!	28
Ghiculoarea	38
Domnul Molnar	48
Femeia cu șapte pălării	55
Sărbători fericite, stimată doamnă!	70
Pătratul	78
Mona și pictorul Monei	95
Avalanșa	103

CICLUL AL DOILEA

DIN CULISELE MARILOR CONVULSII

Scriitorul Servațius Vasile Leonard	121
Păcatul e o treabă de soft!	130
Pacientul român. Monolog la scenă deschisă	136

Vasile dela autogară-fiul	140
Corul bărbaților derutați	144
Mielul de paște și anotimpurile lui Vivaldi	154
Minge de meci la finala Cupei Davis	158

CINE SUNT EU... FĂRĂ PIC DE RUJ...

Chiar sunt Otilia Țigănaș, n-am pseudonim, sunt medic „în exercițiu“ de șaisprezece ani încoace, în comuna Hășmaș, din județul Arad, România, Europa. E o comună cu șase sate, iar eu – singurul medic de-aici.

Locuiesc în sat... susținută necondiționat de familie. În orice caz, să fie clar (aviz fetelor aflate încă în dubii!): fără familie nu făceam nimic!

Am decis, demult, să îmi construiesc (reconstruiesc) la țară viața și astăzi mă felicit pentru această opțiune – nu tocmai ușoară la vremea ei.

Decideam să devin țăran cu acte în regulă, cu state vechi, eu, orășean fanatic de la strămoșii mei geto-daci!

După o oarecare perioadă de adaptare, când am învățat regulile jocului pe pielea mea, m-am surprins asimilată satului de-abia atunci când, la oraș, mi se făcea milă de resturile de pâine și ciorbă aruncate la gunoi, iar eu știam ce grozavă găleată pentru porc s-ar putea face cu resturile

acelea prăpădite prin tomberoane! A fost, cred, momentul când, sufletește, părăseam definitiv și fără regrete orașul. Ceva ce părea la prima vedere un eșec devenea succes.

În anii 1995-1996 am lucrat în presa scrisă, ca redactor la un cotidian arădean, în buricul târgului, întrerupându-mi pentru scurt timp meseria de bază. Era una dintre agonicele mele bătălii interne: orășean versus țăran. Apoi am revenit în medicină... la țară... ca dovadă. Cotidianul la care lucram falimentase. Nu din pricina mea, sper!

Și, așa cum nici satul nu m-a îmbrățișat necondiționat din prima zi („Oare ce-o vrea fătuca asta de la noi? Azi-mâine se ia și se duce! Ia să n-o mai facă ea pe nebuna!“), așa și prin mine au trecut ani lungi până să adun, din toată inima, cu toată convingerea, găleata cu lături pentru porc.

Iar meseria făcută în matca ei, fără ore pierdute pe șosea cu naveta, prin metrou sau prin tramvaie, mi-au permis să scriu cartea pe care acum o mângâi emoționată, pregătindu-i acest scurt CV.

După ce cartea se va fi lansat la oraș, după discuțiile mele onorante cu confrății scriitori sau doctori, îi voi spune soțului: „Sunt fericită și obosită... haidem acasă... mi-e somn!“

Iar „acasă“ este la Hășmaș, comuna mea cu șase sate, al cărei singur medic sunt...

CICLUL ÎNTÂI

DIN CULISELE MICILOR CONVULSII

AUTOSTOPISTA

Această poveste, așezată – nu întâmplător – la începutul cărții mele, este întru totul adevărată. N-am încărcat-o cu niciun miligram de fantezie. Nu la fel vor fi poveștile care îi vor urma, fiindcă acolo mi-am pus binișor imaginația la bătaie. Dar, pornind cu mărturisiri reale, veți ști mai bine cine le-a scris pe restul. Restul e literatură... „Autostopista“ sunt eu.

Așadar, la douăzeci și șapte de ani, eram repartizată medic la dispensarul Întreprinderii Miniere Sărmășag, în Sălaj. Aveam un fizic de copil (osatura cam imatură, slăbuuuuțăăă!), pe care îl accentuam cu o codiță în vârful capului. Numai țâțele erau de mine... doar ele mă mai salvau de la uitarea veșnică și o făceau deseori cu succes! Știam că impresia mea scenică nu impune autoritate, dar mai și profitam uneori de această trăsătură. Atunci când îmi părea că mă dezavantajează, mă aruncam în replici imprevizibile, încărcate cu umor sarcastic. Mă fascinau figurile consternate ale interlocutorilor. În afară de joacă,

această tehnică a replicii cu umor absurd (pe care o aplicam intuitiv) mă ajuta să mă fac remarcată... sau măcar luată în seamă. Pe-atunci, mai vârstnicii mă asigurau că, peste ani, mă voi bucura de acest fizic infantil și au avut dreptate. Cei zece ani de infantilism somatic au fost zero pe lângă ceilalți douăzeci în care nu îmi voi arăta vârsta.

Ce însemna Sărmășagul? Era o colonie muncitorească, bazată pe lucrătorii din mina de lignit-subterană, un cartier de blocuri alternând cu case și grădini, toate închinat unuia impunător sediu de birouri. Înalt, mare, cu multe etaje. Acolo sălășluia personalul administrativ care îmi părea o parte egală, numeric, cu cei din subteran. Constatam acid clișeul cum doi scot cărbune din adâncuri și alți patru îi numără pe primii doi.

Am poposit în colonie pe la ora unsprezece ziua, cu niște legături foarte proaste între Arad, orașul meu, și Sărmășag. Nu aveam mașină, nu aveam carnet de șofer, nu exista telefonie mobilă, nu exista laptop, nu aveam bani, nu aveam bărbat (nu MAI aveam bărbat). Ieșisem din stagiatura de trei ani ce urmăsea facultății și pe care o încheiasem la Arad. Mă plimb cu o sacoșică pe umăr prin labirintul birourilor, cu țidula de repartiție în mână și solicit senin o întrevedere cu directorul. Era deja după revoluție, deci se numea domnul director. O atitudine asemănătoare o aveam și în raportul meu cu divinitatea, apropo de dialogul direct. Nu sunt ateu, dar prefer raporturile nemijlocite cu Dumnezeu și evit intermediarii. Astăzi, de exemplu, mă rog cel mai fierbinte și mă simt cel mai aproape de Dumnezeu când sunt la

volan, la drum lung, pe șoseaua pustie, fără gropi. Deci nu în biserică.

După o ușoară bătaie în ușă, intru în biroul directorului minei, scuturându-mi cochet codița:

– Bună ziua, sunt Otilia Țigănaș, noul medic la mină. Aș dori să vă...

Directorul își ridică absent ochii din dosare (noroc că pe-atunci nu existau calculatoare și că nu era pe Facebook, fiindcă probabil nu i-ar mai fi ridicat deloc!).

– Bună..., îmi pare bine. Te rog să mă cauți mâine, ca să stăm de vorbă, acuma sunt foarte ocupat.

Trebuie spus că acolo nu exista restaurant în care să mănânci, nici motel unde să te culci și nici bani ca să le faci pe astea, dacă, prin absurd, ele ar fi existat. Urma o zi și o noapte în care să fac... ce? Aș fi putut, ce-i drept, să mănânc din brișcă, cumpărând ceva de la abeceu, și să dorm pe patul de consultații din dispensar, iar dimineața să mă fac frumoasă la chiuveta cabinetului.

Nu o dată în viață m-a ajutat abilitatea reacțiilor fulgerătoare, atunci când era de rău. La examene, când mă prindeau pe picior greșit, în loc să mă moleșesc, îmi băgam rapid artileria grea în funcțiune, astfel încât să storc din creier maximum de informație. Probabil același mecanism s-o fi detonat și atunci. Mă deranja atitudinea, nu-mi convenea situația și, în fracțiuni de secundă, mi-am redobândit în alură statutul de „doamna doctor“. La intrare oi fi părut studentă.

– Domnule director, înainte să ies și să revin mâine, hai-deți să decidem cum ne adresăm unul altuia, de-acu' încolo.

Eu am început cu „dumneavoastră”, dar mi-ați răspuns tutuindu-mă. Să fim pe-o vorbă: batem palma la per tu?

Tirada aceasta am rostit-o ghiduș. Nu impertinent, dar totuși ferm. Dovada faptului că tonul fusese inspirat era că directorul bătuse în retragere, extrem de diplomatic. Se simțea vechimea lui în funcție, zău așa!

– Draga mea, mă scuzi, dar ești atât de tânără, iar eu mă adresam ție ca un tată! Nu ca să te ofensez! Îți vorbesc ca un tată...

La aceăsta, zâmbesc de-a binelea:

– Tata mă ajută enorm! Dacă tot v-ați pornit cu vorbe de tată, nu am putea mai mult? Nu știu unde să mă duc, ce să fac, ce să mănânc, aproape mă ia plânsul! (Aiurea! Dar știam că faza cu lacrimile înmoaie bărbații, c-or fi tați, directori, c-or fi amănți, c-or fi frați...)

Cert este că am fost invitată să iau loc, am fost omenită cu o cafea și am fost pasată unor terți ca să mă cazeze în camera de oaspeți a minei, unde urma să locuiesc un an. Apoi am fost hrănită regește la cantina minerilor, unde bucătăresele, aflând că sunt noul medic, întrezăreau deja în mine potențialul salvator al crizelor de fiere, așa că nu s-au sfiit când mi-au umplut farfuria.

Camera de oaspeți era primitoare, curată, cu așternuturi proaspete, aveam un radio impresionant de mare, cu o carcasă de lemn furniruit și o baie în care apa chiar curgea la robinet.

Când s-a înserat, mi-am zis să dau o raită prin colonie și m-am dus ață la unul dintre barurile locale, m-am dus

senin și fără inhibiții, cum mă duceam la Cluj la Croco. Clienți bărbați. Nicio femeie. Mă așez la o măsuță, sub privirile atente ale mușterilor. Cer fără ezitare cincizeci de whisky, gheață și un pahar cu apă minerală. Îmi aprind o țigară, dispusă să socializez. Nu aveam gheață, iar eu nu știam încă faptul că, la țară, femeile sau beau de sting, sau nu beau deloc. Sunt orășeancă de la strămoșii mei preistorici încoace, iar femeile de la țară nu fac în ruptul capului chestia pe care tocmai o făceam eu! Marile beutoare, de obicei notorii, beau pe ascuns din ceșcuța de cafea, prefăcându-se că nu au alcool în recipient, și cer comanda șoptit, secretos, conspirativ. Sau beau la ele acasă. Celelalte nu beau deloc, privesc sticla scârbite și își consumă multă energie ca să le judece pe primele. De obicei le compensează soții lor într-ale băutului. Eu eram nici, nici.

Minerii se holbează, dar nu mă las intimidată. După un timp, intrăm în vorbă, e clar că sunt deschisă, zâmbim, chiar râdem împreună, iar eu îmi impun pe veci dreptul de a bea uneori o gură de whisky la bar, fără să mă bârfească toată colonia și fără să-mi ascund whisky-ul sub masca unei cafele. Rapid de tot, acest gest al meu nu mai avea să mire pe nimeni. Minunile la țară durează trei zile...

Mă întorc în camera de oaspeți, cu sentimentul lucrului bine făcut. Mă echipez cu cămășuța de noapte de diftină, grosuță (era răcoare înăuntru) și mă bag în pat cu o carte în mână. O carte pe care nu prea aveam chef s-o citesc, copleșită fiind de noutățile zilei. Constat distanța mare dintre pat și comutatorul din perete, de unde urma să sting

unicul bec, de 40 W, al lustrei din tavan. Lustră cu trei brațe aurii. Gândesc:

– Va trebui să-mi organizez o veioză la căpătâi, cu bec de-o sută și mă mir că nimeni nu a simțit nevoia de-așa ceva până acum!

Sting lumina și mă fură gândurile, nu pot să adorm. La un moment dat, aud în întuneric ronțăitul unui șoarece.

Trebuie spus că am fobie de șoareci. Cei care mă vor citi și au fobii vor înțelege ce spun. Nu e frică sau silă, e fobie cu acte-n regulă, moștenită de la mama, iar mama, de la bunica. Ceva a prins și fiu-meu, totuși la el este atenuată semnificativ de testosteron. Se dă mare bărbat, dar devine livid când vede șoarecele. Eu mă fac albă ca hârtia, îmi aud în urechi sângele pulsând, fac febră și îmi zvâcnesc jugularele. Chiar și în acest moment, scriind într-un birou bine pus la punct, fără nicio șansă de șoareci, îmi pot induce, ca yoghinii, toată pleiada vegetativă, numai imaginându-mi că aș vedea un șoarece fugind pe lângă perete. Mă concentrez un pic, imaginându-mi scena și, dintr-odată, îmi aud sângele pulsând în urechi. Dar în acea noapte, cu pleoapele strânse, am sărit din pat, m-am îndreptat spre comutator (sperând să nu calc în drum peste individ – asta putea să măucidă!) și am aprins lumina. Deschid cu frică ochii și văd nu unul, ci doi-trei șoareci fugind care încotro spre găuri, speriați de bec. Era stare de necesitate! Depășea categoric limita de clemență a fobiei mele. Întind tremurând mâna pe masă după salvatorul pachet de țigări, îmi arunc un jersey pe umeri și ies în curte, așezându-mă pe singura băncuță.

Am stat acolo până s-au ivit zorile, iar lumea a început să populeze încet-încet trotuarul. La mină se lucra în schimburi. Salutăm din când în când trecătorii. Efectul whisky-ului din ajun trecuse de mult, dar ce bine ar fi căzut încă unul în noaptea cea lungă! Eu continuam să șed ghemuită pe băncuța din fața camerei de oaspeți. Am avut timp, toată noaptea, să mă întreb de ce stau la Sărmășag, pe o bancuță, în cămașă de noapte. Dacă aș fi fost isteța care mă țin, trebuia să stau în patul cald și budoarul fără șoareci al unui miliardar mai în vârstă. Fără gânduri... Îmi aminteam de unul anume, nu erau simple fantezii declanșate de tragedie. Sau măcar să fi rămas la oraș, în schema învățământului universitar, fără niciun miliardar în preajmă. Cui îi trebuia așa o aberație?

Problema tehnică era că, dimineața, trebuia să intru în cameră ca să mă schimb și să-mi fac toaleta, or, acest lucru era imposibil, puteam să văd din nou șoarecii. Prin urmare, am așteptat, pândind să se aprindă la bloc luminile în apartamentul asistentei, am vizitat-o așa în „dezabie“ și papuci de casă pufoși cu ursuleți și am rugat-o să intre cu mine să mă ajute. M-am transformat din nou în doctoriță.

Mai târziu, pe la ora zece, am ajuns iarăși la ușa directorului, de astă dată primitor din start și i-am ținut un curs doct despre fobii. Asistenta era cu mine și confirma din cap că am stat toată noaptea pe străzi. Un grup compact de bărbați, numiți instantaneu de șefu', a făcut o acțiune de angajare, lipind toate găurile, masacrând toți șoarecii în viață și încă nenăscuți. Peste tot s-au pus curse și porumb

otrăvit. Dar nu îmi era suficient. Nu eram sigură că au fost uciși toți, chiar știind că se trăseseră mobilele de la locul lor și că s-a scotocit profesionist fiecare ungher. În noaptea următoare am dormit – copil de suflet – la asistentă, la bloc, după ce mâncasem o tocană cu găluște ungurești, delicioasă, din iepure de casă, preparată de soțul ei, Pityu. Asistenta s-a dus în camera de oaspeți ca să doarmă în patul meu și să se asigure că, după căderea întunericului, nu mai iese niciun șoarece din bârlog. Pe la trei dimineața, eu mai stăteam cu Pityu în bucătărie, cu burtica plină, iar Pityu se cinstea cu pălincă de prune, când asistenta revine acasă:

– Doamna doctor – curat ca-n palmă. Am stat cu lumina stinsă până acuma, niciun șoarece. Gata, am scăpat de ei! Pityule, chiar trebuia să dai gata toată sticla? Măine mergi la lucru și ui' la tine cum arăți!

Asistenta și Pityu aveau să îmi devină prieteni dragi pe viață. Mă instalez, așadar, în camera de maximă siguranță, iar timpul meu în colonie începe să curgă pe nesimțiteala.

Într-o dimineață, la cabinet, la scurt timp după instalare, mă vizitează minerul Grebănar Ioan. Romii care lucrau în subteran (mulți lucrau acolo!) aveau nume de meșteșuguri tradiționale – Ciurar, Lingurar, Covaci, Căldărar... Grebănarul meu scoate cu două degete un pachet de Kent din buzunar, arătându-mi-l insinuant, dă ușor din sprâncene privind semnificativ spre pachet și îmi cere trei zile de concediu medical.

Îmi zic:

– Hait, Otilia, te făcuși cu un Kent pe parafa ta. Ai intrat în viață. E live! E viață adevărată! Dă-i bice!

Nu-mi promisem încă primul salariu, chit că el urma să fie la o cincime din salariul minerilor, și mă simțeam ca în scheciurile cu Dem Rădulescu și pachetul simbolic de Kent care definea doctorul ceaușist. În paralel, se mai derula o mică anomalie (avea să fie mugurele marilor anomalii de astăzi!). Femeia de serviciu a dispensarului primea dublul salariului meu, chiar peste dublu, fiind plătită de mină, iar eu, de Direcția Sanitară. Ministere diferite.

Faptul că, într-o zi, i-am spus directorului „Dați-mi mie banii femeii de serviciu, că pentru suma aceea mătur și spăl pe jos de îmi sar capacele!“ este o altă poveste.

Grebănar Ioan stă în dreptul biroului meu, mozolind Kentul-momeală. Era ca râma din cârligul pescarului. Îi redactez concediul, justific în fișă simptome inexistente și îi înmânez omului foaia de concediu. Țiganul preia hârtia, își bagă scurt Kentul înapoi în buzunar, face stânga împrejur și pleacă fără să spună „mulțumesc“! O privesc tâmp pe asistentă (fuma și ea, urma să împărțim seara prada, alături de Pityu, în bucătăria lor primitoare de la bloc). Întreb:

– Aurina, gata? Țista o plecat cu Kent cu tot? Mooor!

Izbucnim amândouă în râs.

– Io mă gândeam că așa o să facă, dar las' că vă învățați și singură cu ei! zice Aurina.

Era prima țepă din viața mea! Cea mai slăbuță, comparativ cu cele pe care mi le vor trage, în ani, alți exponenți ai societății românești post-decembriste.

Colonia își construise propriul circuit informațional al bârfei. Infrastructura. Cleveteala curgea cu viteză constantă, previzibilă. Aveam să aflu, îmbătrânind (hai să-i zicem, din cochetărie, „devenind mai înțeleaptă“), că bârfa așa curge peste tot.

De-o parte și de alta a șoselei, erau casele și blocurile, la un capăt birourile și intrarea în subteran, iar la celălalt capăt valența cu satul/comuna Sărmășag. Despre comună nu știam multe. Undeva, la mijlocul coloniei, într-un părculeț larg, domina cișmeaua. I se spunea ARTEZI, cu accentul pus pe „A“, nu oricum, ci cât se poate de ungurește. Acolo se adunau femei/bărbați/copii cu găleți de plastic, cante, flacoane (PET-urile deja intraseră în țară) și adunau apă potabilă pentru acasă. Tot acolo era un centru fierbinte de informare, altul decât cel de la birouri.

Într-un moment de plictis, am făcut atunci un experiment. Am emis în două-trei puncte apropiate de ARTEZI o informație inventată și lipsită de nocivitate/riscuri. M-am îngrijit să aibă suficiente elemente de siguranță, astfel încât să o recunosc atunci când revine la mine, modificată din temelii. Acea informație s-a întors în 72 de ore, într-adevăr substanțial modificată, dar ușor de recunoscut că era a mea, și nu una nouă. Mi-am imaginat apoi cum fug frazele prin blocuri, cum înconjoară grupul de oameni de lângă ARTEZI, cum se furișează prin birouri, cum dau o raită prin subteran, pentru ca apoi să intre la dispensar. Doar 72 de ore...

Am impus cu acea ocazie o regulă strictă, de care mă țin fanatic și astăzi. Mi-am convocat echipa de la cabinet (erau

în total patru asistente, trei făceau însă gardă noaptea și doar una, Aurina, lucra cu mine, plus femeia de serviciu, plus fochistul). Le-am spus că nu doresc să știu ce vorbesc oamenii despre mine. Deloc. Niciodată. Îmi pregăteam tere-nul fericirii veșnice! Fiindcă oamenii care mă vorbesc de rău (motive sociale le dădeam, destule!), când sunt bolnavi, intră în cabinetul meu cu adânci plecăciuni. Iar acolo, în cabinet, fără falsă modestie, nu le mai dădeam motive să mă vorbească de rău. De ce aș vrea să știu ce au comentat ei, sănătoși fiind? La ce bun? Nu-i pot opri, nu-i pot convinge, verbal, de contrariu, așadar refuz să aflu.

Principiul îl mențin, cum spuneam, până în ziua de azi și, la rândul-mi, nu scap o frază în afara cabinetului. Chiar întrebată, astăzi, pe ulița satului, eu cu tășcuța de doctor în mână, „unde mergeți?“, răspund „la bolnav!“, fiindcă am pățit-o. O singură dată am spus concret la cine sunt chemată. Am revenit la cabinet unde am aflat că, între timp, respectivul paralizase. Fug mâncând pământul înapoi, ca să-l găsesc pe om neschimbat, pe picioare.

Se petrecuse vechiul fenomen ARTEZI: eu am spus exact la cine merg, cineva a presupus că o fi paralizat și informația pervertită a ajuns înaintea mea, înapoi la dispensar. Într-o probă athletică, cu doi concurenți, talpa ta și bârfa, nu ai sorti de izbândă! Va trebui să lucrezi fie la strategie, fie să refuzi competiția, asumându-ți senin înfrângerea, din start.

Și fiindcă analiza bârfei este un subiect mai mult trist decât relaxant, am să schimb brutal registrul. Viața mea în colonie se va fi derulat aproape doi ani. Ani pe care mi-i